

СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНУ СФЕРУ: МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF INVESTMENTS ATTRACTION TO RECREATION AND TOURISM SECTOR: THE POSSIBILITIES FOR APPLICATION IN UKRAINE

У статті визначено, що створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову рекреаційно-туристичної інфраструктури є одним із завдань стратегічно орієнтованої державної політики в Україні. Виконанню цього завдання сприятиме, зокрема вивчення та застосування позитивного зарубіжного досвіду залучення інвестицій у цю сферу. Проаналізовано основні інструменти, які застосовують зарубіжні країни у проведенні державної інвестиційної політики в рекреаційно-туристичній сфері, зокрема пільгові позики, субсидії, низькі ставки податків. Особу увагу приділено дослідженню досвіду застосування ефективного фінансового інструменту – створення та функціонування спеціальних економічних зон рекреаційно-туристського типу в низці зарубіжних країн та Україні. Сформульовано пропозиції щодо створення привабливого інвестиційного клімату в рекреаційно-туристичній сфері України на основі врахування зарубіжного досвіду.

Ключові слова: рекреаційно-туристична сфера, інвестиції, державна інвестиційна політика, спеціальна економічна зона рекреаційно-туристського типу (СЕЗ РТ), СЕЗ «Курортполіс Трускавець».

В статье определено, что создание благоприятных условий для привлечения

инвестиций в развитие рекреационно-туристической инфраструктуры является одной из задач стратегически ориентированной государственной политики в Украине. Решению этой задачи будет способствовать, в частности, изучение и применение положительного зарубежного опыта привлечения инвестиций в данную сферу. Проанализированы основные инструменты, которые применяют зарубежные страны в проведении государственной инвестиционной политики в рекреационно-туристической сфере, в частности льготные займы, субсидии, низкие ставки налогов. Особое внимание уделено исследованию опыта применения эффективного финансового инструмента – создания и функционирования специальных экономических зон рекреационно-туристского типа. Сформулированы предложения по созданию привлекательного инвестиционного климата в рекреационно-туристической сфере Украины на основе учета зарубежного опыта.

Ключевые слова: рекреационно-туристическая сфера, инвестиции, государственная инвестиционная политика, специальная экономическая зона рекреационно-туристического типа (СЭЗ РТ), СЭЗ «Курортполіс Трускавець».

УДК 330.322:338.48(477.87)

Кривень О.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки України

Львівський національний університет імені Івана Франка

It is identified in the paper that formation of favourable conditions for investment attraction into tourism and recreational infrastructure development is one of the tasks for strategically oriented policy in Ukraine. Study and application of positive foreign experience of investment attraction into the sector will assist in fulfillment of the task. The major instruments applied by foreign countries in conducting public investment policy in recreation and tourism sphere, particularly discount loans, subsidies, low tax rates, are analyzed. It is noted that successful investment policy in the study area conducted by the Carpathian region countries is conditioned to the great extent by their EU accession and integration to the single economic space. Special attention is dedicated to the experience of application of an efficient financial instrument for recreational tourist sphere development impact, namely formation and operation of special economic areas of recreational tourist type. It is the favourable environment in the SEAs formed by external trade, fiscal, financial and administrative preferences in the areas that is directed towards securing not only the free movement of recreant streams, but as well of capital, workforce, monetary assets in the recreational tourist sector. In this context, the incompletely successful Ukrainian experience is cited of the SEA «Truskavets' Resort Polis» operation, which expires in 2020, but as a result of tax discounts abolition the active SEA subjects are acting as conventional economic subjects under general taxation. As a conclusion, proposals for favourable investment climate formation in the recreational tourism sector of Ukraine are advanced, based on taking positive foreign experience into account. The proposals include: identification of a discounted VAT rate for hotels and equivalent accommodation services, which complies with Association Agreement between Ukraine and the EU; VAT exemption for recreational and tourism services export; introduction of economic stimulation mechanisms for tourism and recreational sphere development etc.

Key words: recreational tourism sphere, investment, public investment policy, special economic area of recreational tourist type (SEA RT), SEA «Truskavets' Resort Polis».

Постановка проблеми. В Україні курортно-рекреаційна сфера і туризм, відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.08.2013 р., визначені однією з пріоритетних галузей економіки України для стимулювання інвестиційної діяльності з метою створення нових робочих місць [1]. Тому держава повинна стимулювати розвиток рекреаційно-туристичної сфери, перетворивши її у високоефективну, інтегровану у світовий ринок галузь.

Незважаючи на те, що Україна посідає одне з провідних місць у Європі за рівнем забезпеченості

цінними природними та історико-культурними ресурсами, які здатні генерувати значний інтерес не лише у вітчизняних, але й в іноземних туристів, вона натепер не має можливості конкурувати з розвинутими туристичними державами через наявність системних проблем у рекреаційно-туристичній сфері. Їх розв'язанню сприятиме реалізація стратегічно орієнтованої державної політики, засади якої закріплені у схваленій в 2017 р. «Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» [2]. Її запровадження передбачається за напрямками, серед яких, зокрема: імпле-

ментація законодавства ЄС у рекреаційно-туристичній сфері, забезпечення комплексного розвитку територій, в тому числі і завдяки створенню сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову рекреаційно-туристичної інфраструктури, удосконалення системи професійної підготовки фахівців сфери рекреації і туризму, формування та просування позитивного іміджу України як країни, привабливої для рекреації і туризму.

У зв'язку з цим актуальним є вивчення, узагальнення успішного зарубіжного досвіду залучення інвестицій у рекреаційно-туристичну сферу, що дасть змогу використати на практиці можливі форми її розвитку, адаптуючи їх з урахуванням історичних, соціально-економічних, культурних та природно-географічних умов нашої держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становили праці вітчизняних і зарубіжних учених щодо проблем залучення інвестицій в рекреаційно-туристичну сферу. Зокрема, серед вітчизняних учених-економістів використано роботи М. Пау, В. Стойка та інших.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій, що відображають сучасну інвестиційну політику зарубіжних країн в рекреаційно-туристичній сфері, свідчить про широкий інтерес та зацікавленість у покращенні інвестиційного клімату в цій сфері в Україні, пошуку можливостей адаптації світового досвіду до вітчизняних реалій. Проте це питання залишається невирішеним, що визначило вибір теми, мету і змістовну спрямованість дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є визначення позитивного досвіду зарубіжних країн у використанні ефективних інструментів залучення інвестицій в рекреаційно-туристичну сферу та формування пропозицій його адаптації до умов України

Виклад основного матеріалу дослідження. У досвіді зарубіжних країн є такі основні напрями участі держави в інвестиційному процесі, спрямовані на розвиток рекреаційно-туристичної сфери [3, с. 94]:

- зниження ціни інвестицій у рекреаційні проекти, що включає позики за вигідними процентними ставками (уряд відшкодовує різницю між фіксованою процентною ставкою і ринковою);
- продаж, оренда землі або інфраструктури за ціною, нижчою за ринкову;
- податкові пільги, захист від подвійного оподаткування за допомогою укладення угод з іншими країнами, зниження мита;
- прямі субсидії або надання гарантій на інвестиції з метою залучення іноземних інвесторів.

У певних країнах використовують різні інструменти державної інвестиційної політики у рекреаційній сфері: надають переваги пільговим пози-

кам (Австрія Португалія, Греція); особливу увагу приділяють субсидіям (Франція, Великобританія, Італія); звільняють від податків на землю потенційних інвесторів (Туніс, Італія, Іспанія, Польща); знижують ставку податку на додану вартість (Іспанія, Нідерланди, Бельгія, Люксембург; в Хорватії – туристичні послуги звільнені від сплати ПДВ); надають в оренду земельні ділянки під будівництво готельних комплексів на довготривалій термін за символічну плату, а також безвідсоткові кредити на їх будівництво (Туреччина, Єгипет, Туніс); звільняють новостворені підприємства від оподаткування на п'ять років (Туреччина); застосовують додаткові стимули для капіталовкладень, які залежать від обсягу інвестицій і кількості створених робочих місць (Хорватія, Польща) та ін.

Цікавим для України є досвід Болгарії у розвитку курортів та залученні іноземних інвестицій до їх інфраструктури. Зокрема, курорт Албена, який є першим приватним курортом в країні, приватизований як цілісний локальний туристично-рекреаційний комплекс, який має низку переваг [4, с. 62]:

- європейську якість сервісу;
- зосередження капіталу і легкість розпорядження ним у межах курортного комплексу;
- зважену політику, спрямовану на поліпшення комфортності відпочинку, і комплексний підхід до її реалізації;
- власну внутрішню туристичну інфраструктуру;
- відокремлені системи забезпечення;
- власну транспортну мережу.

В структурі АТ «Албена» є чотири великі акціонери, зокрема муніципалітети сусідніх міст-курортів та понад десяток дрібних, серед яких банківські установи, інвестиційні фонди, приватні акціонери тощо. Ефективність функціонування цього комплексу пов'язана з реалізацією великих комплексних інвестиційних проектів, які стосуються спортивної, розважальної, лікувально-оздоровчої, конгресної бази курорту, зокрема побудови нових басейнів, тенісних кортів, розважальних комплексів, ресторанів, дискотек, оздоровчих центрів, конгрес-холів та залів. Особливістю інвестування є також те, що АТ «Албена» бере кредити у провідних іноземних компаній на реалізацію проектів з удосконалення готелів та інфраструктури загалом, а згодом віддає ці кредити протягом двох-трьох років, надаючи туристичні послуги.

Ця схема є цікавою і досить перспективною для України, особливо для розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури невеликих бальнеологічних та гірськолижних курортів, які потребують вкладення інвестиційних коштів не лише у будівництво готелів та розважальних закладів, але й у розвиток загальної інфраструктури курортів. Створення холдингових структур в Україні на зразок АТ «Албена Інвест Холдинг» об'єднало би представників різних галузей та сфер діяльності,

активізувало б інвестиційну діяльність та розвиток невеликих курортних містечок, перетворило б їх на локальні рекреаційно-туристичні комплекси, спроможні надавати комплексні туристичні, оздоровчо-реабілітаційні, розважальні, спортивні та конференційні послуги.

Заслугує на увагу досвід залучення інвестицій у рекреаційно-туристичну сферу країн Карпатського регіону – Словаччини, Польщі, Угорщини. Так, Словаччина вжила низку тактичних заходів на державному рівні, щоб привабити інвестора. Зокрема, посилила антикорупційні закони, спростила оформлення бізнесу, надала певні державні гарантії, скасувала майже всі податки та збори, залишивши тільки податок на дохід фізичних осіб, на прибуток корпорацій та додану вартість (всі на рівні 19%). Завдяки входженню в ЄС вдалося отримати пільгові кредити. Однак не обійшлося і без негативного досвіду. Коли відкрилися кордони, Словаччина втратила 2/3 усіх туристів. Тому було створено асоціацію, яка й об'єднала всі організації, що займаються туризмом. Так спільно напрацювали стратегію, де, окрім гірськолижного курорту, значне місце відведено літньому відпочинку, бізнес-турам, екскурсійним програмам тощо. У Словаччину за період 2010–2011 рр. вкладено понад 8 млрд євро [5].

У Словаччині реалізується Програма підтримки розвитку туризму, яка вміщує часткову дотацію державою кредитів для реструктуризації рекреаційно-туристичної інфраструктури, та Кредитна програма підтримки на реалізацію проектів розвитку туристичної інфраструктури.

Щодо Угорщини, то ця країна провадить комплексну інвестиційну політику для забезпечення притоку приватного, в тому числі й іноземного капіталу, передусім, у готельне господарство та оздоровчо-курортну інфраструктуру. Однак зазначимо, що основним поштовхом залучення інвестицій у рекреаційно-туристичну сферу зазначених країн став їхній вступ до ЄС та інтеграція до єдиного економічного простору. Тому досвід цих країн може бути цінним для України швидше у перспективі.

Прикладом успішного фінансового інструменту впливу на розвиток рекреаційно-туристичної сфери є спеціальні економічні зони рекреаційно-туристського типу (СЕЗ РТ), які становлять майже 5% усіх економічних зон і які в довгостроковому аспекті є центрами запровадження передових технологій, регіонального розвитку та формування ефективних господарських зв'язків. Більшість СЕЗ РТ розташована в країнах Сходу та Африки. Нині функціонують такі відомі туристичні курорти, як: Хургада (Єгипет), Сусс та Зарзіс (Туніс), Кіш (Кенія), Анталія (Туреччина), Барселона (Іспанія), Амазонія (Бразилія), Дубаї (ОАЕ), о-ви Батаан (Філіппіни), Акаба, Тала Бей (Йорданія) і багато

інших, які продемонстрували найбільший розвиток завдяки пільговій політиці влади країн щодо рекреаційно-туристичної сфери.

Саме пільговий режим, який формують зовнішньоторговельні, фіскальні, фінансові та адміністративні пільги, був спрямований на те, щоб забезпечити не лише вільний рух потоків рекреантів, але й капіталу, робочої сили, грошових ресурсів. Такий режим, зокрема, охоплює [6, с. 63–64]:

1) надання відтермінування зі сплати ПДВ на імпортоване обладнання. В ОАЕ завдяки цьому створено мережу з 200 готелів з першокласним обслуговуванням;

2) запровадження адміністративних пільг. В ОАЕ, наприклад, такими пільгами є: мінімізація бюрократичних процедур; можливість іноземним громадянам мати 100% власність на існуючу в СЕЗ компанію; спрощений порядок отримання віз для власників та працівників компанії. Крім того, були сформовані сприятливі умови для розвитку іноземних компаній на території цієї країни;

3) організацію урядом туристичних шкіл у кожному з курортних регіонів для забезпечення підготовки кадрів для цієї сфери. Така практика, наприклад, поширена в Тунісі. Крім того, уряд цієї країни оплачує навчання, а також проживання в гуртожитках усіх бажаючих навчатися. Ця державна субсидія сприяла зниженню рівня безробіття в Тунісі, що, своєю чергою, зумовило підвищення життєвого рівня населення не тільки регіону, але й країни загалом [7];

4) виділення урядом пільгових позик. Наприклад, уряд Туреччини надав пільгові позики у розмірі 50% від загальної суми капіталовкладень суб'єктів підприємництва у маркетинг, дослідження і розвиток туризму, охорону навколишнього середовища [8]. Як результат, курорти Туреччини є одними з найбільш відвідуваних іноземними подорожуючими громадянами;

5) створення HealthCare City (містечка з охорони здоров'я). Такий досвід мають ОАЕ, завдяки якому в Дубаї функціонують винятково компанії з надання рекреаційних та медичних послуг, відбувся значний науково-технічний розвиток цієї країни в напрямі туризму та медицини.

Досвід функціонування СЕЗ РТ має і Російська Федерація. Відповідно до федерального закону «Про внесення змін у Федеральний закон від 3.07.2006 р. № 76-ФЗ «Про особливі економічні зони в Російській Федерації»», лише СЕЗ РТ можуть розташовуватися на території кількох муніципальних утворень. Крім того, на території СЗ РТ дозволено розробку родовищ лікувальних грязей, мінеральних вод, їх промисловий розлив та інше використання природних лікувальних ресурсів [9, с. 138]. Згідно із законом «Про особливі економічні зони в Російській Федерації», рішення про її формування приймає уряд РФ [10]. Фінансування

створення інфраструктури на території СЕЗ РТ здійснюється за рахунок коштів федерального бюджету та інших джерел. СЕЗ створюються на 20 років і пролонгації не підлягають, допускається дострокове припинення їхнього функціонування.

Положення цього закону регулюють питання, пов'язані з адмініструванням, відносинами органів управління та резидентів. Так, для резидентів СЕЗ РТ визначено низку податкових преференцій: передбачені державні гарантії під інвестиції, суть яких полягає в тому, що зміни законодавства РФ про податки і збори не будуть застосовувати до резидентів СЕЗ, окрім змін у законодавчих актах, які стосуються підакцизних товарів [10].

З 2007 р. у Російській Федерації формуються 7 СЕЗ РТ у таких регіонах: Калінінградській області, Іркутській області, Краснодарському краї, Ставропольському краї, Алтайському краї, Республіці Алтай, Республіці Бурятія. У 2010 р. уряд РФ прийняв рішення про створення нової СЕЗ РТ на території острова Руський міста Владивосток Приморського краю. Однак успішне функціонування цих СЕЗ РТ і створення нових залежатиме від низки чинників: ступеня готовності регіональних/місцевих органів влади і бізнесу до співпраці; спрощення системи відносин між підприємствами, що розміщені на території СЕЗ, і підприємствами, що знаходяться поза її межами; дослідження можливостей створення комплексних СЕЗ РТ. Крім того, актуальним питанням залишається розроблення методик для визначення пріоритетності бюджетного фінансування та інвестиційної привабливості територій для створення СЕЗ РТ. Основним критерієм для їх розроблення є комплексний підхід, за якого під час відбору регіонів для створення СЕЗ будуть враховувати не лише фінансовий стан суб'єкта РФ, але й наявну інфраструктуру, проекти з її створення, що знаходяться в стадії реалізації, тощо [11, с. 177].

У цьому контексті зазначимо, що Україна також має досвід функціонування СЕЗ рекреаційно-туристського типу. Адже у Трускавіці з 1 січня 2000 р. на період 20 років функціонує спеціальна економічна зона (СЕЗ) туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець», метою створення якої є стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності, спрямованої на розвиток курорту, шляхом залучення коштів приватного капіталу. Правовий статус цієї СЕЗ регулюється Законом України «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець» [12].

Спеціальний правовий режим підприємницької діяльності, встановлений у СЕЗ «Курортполіс Трускавець», поширюється на її суб'єктів винятково під час здійснення ними підприємницької діяльності на даній території. Крім того, їм надають пільги щодо сплати податку на прибуток під-

приємств, податку на додану вартість, ввізного мита та плати за землю.

Очікувані результати діяльності СЕЗ «Курортполіс Трускавець» [13]:

- передбачено залучити – 100 млн дол. США;
- збереження старих та створення нових робочих місць – 14,5 тис.

Однак починаючи з 2005 р. у СЕЗ «Курортполіс Трускавець» відбувається неухильне зменшення залучення інвестицій, що зумовлене прийняттям Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України, яким вилучено статті 2, 6 та 10 Закону України «Про СЕЗ «Курортполіс Трускавець» і визнано таким, що втратив чинність Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань оподаткування у зв'язку із створенням спеціальної економічної зони туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець». Прийняттям Закону України ліквідовано пільги суб'єктам даної СЕЗ та введено в оману інвесторів і тим самим підірвано довіру іноземних та вітчизняних інвесторів до нашої держави. Оскільки дія Закону України «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець» не припинена, проте відсутність основного змісту стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності – наявності податкових пільг – привела до того, що діючі нині суб'єкти СЕЗ діють як звичайні суб'єкти господарювання на загальних підставах оподаткування.

Висновки з проведеного дослідження. Виконане наукове дослідження дає змогу сформулювати такі пропозиції, які сприятимуть залученню інвестицій в рекреаційно-туристичну сферу України:

- визначити пільгову ставку ПДВ для готелів та аналогічних засобів розміщення. Ця можливість передбачена, зокрема, в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка була синхронно ратифікована ще 16 вересня 2014 р. У ній зазначено, що ставки ПДВ мають бути переглянуті, у тому числі знижені для готелів та ресторанів;

- звільнити операції з експорту рекреаційно-туристичних послуг від податку на додану вартість;

- зменшити ставку податку на прибуток туристичних операторів, що провадять діяльність у сфері в'їзного і внутрішнього туризму, надають послуги соціальним категоріям рекреантів (школярам, студентам, пенсіонерам, особам з обмеженими можливостями, внутрішньо переміщеним особам, учасникам АТО та ін.);

- впровадити механізми економічного стимулювання розвитку рекреаційно-туристичної сфери;

- виділити грантові кошти на співфінансування інноваційних та ефективних проектів, спрямова-

них на підвищення конкурентоспроможності національного та регіональних рекреаційно-туристських продуктів;

– залучити до рекреаційно-туристичної сфери довгострокові низьковідсоткові кредити з міжнародних джерел (Світовий банк, ЄБРР) та кошти міжнародної технічної допомоги.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про затвердження переліку пріоритетних галузей економіки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 843-р / Кабінет Міністрів України. *Урядовий кур'єр*. 2013. 27 листопада. № 219. (дата звернення: 2.04.2019)

2. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p> (дата звернення: 2.04.2019)

3. Стойка В.О. Зарубіжний досвід інвестиційної політики в туристичній галузі та можливості його застосування. *Економічний простір*. 2011. № 45. С. 94–106.

4. Паук М.І. Використання світового досвіду залучення інвестицій в туристичний сектор. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2014. Вип.6. С. 61–64.

5. Кривда М. Словацька гостинність дуже нагадує нашу – простотою і щирістю. *Голос України*. 2012. 12 січня. URL: <http://www.golos.com.ua/article/92304> (дата звернення: 2.04.2019)

6. Довбенко О. Спеціальні економічні зони туристсько-рекреаційного типу: порівняльна характеристика. URL: <http://infotour.in.ua/dovbenko2.htm> (дата звернення: 9.04.2019)

7. Свободные экономические зоны Туниса: новые инвестиционные возможности [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nalogi.net> (дата звернення: 9.04.2019)

8. Инвестиционная политика Турции. *Международный торгово-экономический журнал "Zarubejye"*. URL: <http://www.zarubejye.com> (дата звернення: 9.04.2019)

9. Лебедев А.В. Регулирование туристской деятельности на территории туристско-рекреационной особой экономической зоны. *Российское предпринимательство*. 2008. № 5, Вып. 1 (110). С. 138–141.

10. Об особых экономических зонах в Российской Федерации: Федеральный закон от 22 июля 2005. № 116-ФЗ / Государственная Дума. URL: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102099061> (дата звернення: 18.04.2019)

11. Захаров А.Н., Игнатъев А.А. Развитие государственно-частного партнерства в российском туризме. *Вестник МГИМО-Университета*. 2011. № 3 (18). С. 174–184.

12. Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу "Курортполіс Трускавець" : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1999 р. № 1441 / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1441-99-p> (дата звернення 18.04.2019)

13. Основні показники по СЕЗ / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9a321bee-7eaf-48c9-8888-1933f263a96d&title=OsnovniPokaznikiPoSez> (дата звернення: 18.04.2019)

14. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII : Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2820 (дата звернення: 18.04.2019)

REFERENCES:

1. Pro zatverdzhennia pereliku priorytetnykh haluzei ekonomiky : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 serpnia 2013 r. № 843-r / Kabinet Ministriv Ukrainy. Uriadovyi kurier. 2013. 27 lystopada. № 219. (in Ukrainian) (accessed (2.04.2019).

2. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku : Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 bereznia 2017 r. № 168-r / Kabinet Ministriv Ukrainy. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-r> (accessed 2 April 2019).

3. Stoika V.O. (2011) Zarubizhnyi dosvid investytsiinoi polityky v turystychnii haluzi ta mozhlyvosti yoho zastosuvannia [Foreign experience of investment policy in tourism industry and possibility of its application]. *Ekonomichniy prostir*, no. 45, pp.94–106. (in Ukrainian)

4. Pauk M.I. (2014) Vykorystannia svitovoho dosvidu zaluchennia investytsii v turystychnyi sektor [Use of global experience attracting investment in tourism sector]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, vyp. 6, pp. 61–64. (in Ukrainian)

5. Kryvda M. (2012) Slovatska hostynnist duzhe nahaduie nashu – prostotoiu i shchyrystiu [Slovak the hospitality very much reminds ours – simplicity and sincerity]. *Holos Ukrainy*, 12 sichnia. Available at: <http://www.golos.com.ua/article/92304> (in Ukrainian) (accessed 2 April 2019).

6. Dovbenko O. Spetsialni ekonomichni zony turystsko-rekreatsiinoho typu: porivnialna kharakterystyka [Special economic zones of tourist and recreational type: Comparative characteristic]. Available at: <http://infotour.in.ua/dovbenko2.htm> (in Ukrainian) (accessed 9 April 2019).

7. Svobodnye ekonomicheskie zony Tunisa: novye investitsionnye vozmozhnosti [Free economic zones of Tunisia: new investment opportunities]. Available at: <http://www.nalogi.net> (accessed 9 April 2019).

8. Investitsionnaya politika Turtsii [Investment policy of Turkey]. *Mezhdunarodnyy torgovo-ekonomicheskiy zhurnal "Zarubejye"* Available at: <http://www.zarubejye.com> (accessed 9 April 2019).

9. Lebedev A.V. (2008) Regulirovanie turistskoy deyatelnosti na territorii turistsko-rekreatsionnoy osoboy ekonomicheskoy zony [Regulation of Tourism Activities in the Tourism and Recreation Special Economic Zone]. *Rossiyskoe predprinimatel'stvo*, vol. 5, no. 1 (110), pp. 138–141. (in Russian).

10. Ob osobykh ekonomicheskikh zonakh v Rossiyskoy Federatsii: Federal'nyy zakon ot 22 iyulya 2005. № 116-FZ / Gosudarstvennaya Duma. URL: <http://pravo.gov.ru/proxy/ips/?docbody=&nd=102099061> (accessed 18 April 2019).

11. Zakharov A.N., Ignat'ev A.A. (2011) Razvitie gosudarstvenno-chastnogo partnerstva v rossiyskom turizme [Development of Public-Private Partnership in the Russian Tourism]. *Vestnik MGIMO-Universiteta*, no. 3 (18), pp. 174–184. (in Russian)

12. Pro spetsialnu ekonomichnu zonu turystsko-rekreatsiinoho typu "Kurortopolis Truskavets": Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 9 serpnia 1999 r. № 1441 / Kabinet Ministriv Ukrainy. URL:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1441-99-p> (accessed 9 April 2019).

13. Osnovni pokaznyky po SEZ / Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9a321bee-7eaf-48c9-8888-1933f263a96d&title=OsnovniPokaznikiPoSez> (accessed 9 April 2019).

14. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony vid 16 veresnia 2014 r. № 1678-VII : Verkhovna Rada Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n2820 (accessed 9 April 2019).

Kryven Oleksandra

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Ukrainian Economy
Ivan Franko National University of Lviv

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF INVESTMENTS ATTRACTION TO RECREATION AND TOURISM SECTOR: THE POSSIBILITIES FOR APPLICATION IN UKRAINE

The purpose of the article. Government has to stimulate the development of tourism and recreational sphere, transforming it into a highly efficient sector integrated into the global market. It is one of the priority sectors in the Ukrainian economy to stimulate investment activity with the purpose of jobs creation. Thus formation of favourable conditions for investment attraction into tourism and recreational infrastructure development, taking the successful international experience of favourable investment climate formation in the sector into account, is one of the tasks for strategically oriented policy in Ukraine and determines the relevance of the research topic.

Methodology. Comparative method, generalization, and abstract logical analysis methods are applied in the research.

Results. The foreign experience includes the following major directions of public participation in investment process, directed towards the development of tourism and recreational sphere: reduction of investment costs in recreational projects, which includes loans with favourable interest rates; land or infrastructure sale or leasing for a price lower compared to market; taxation preferences, protection against double taxation by international agreements, reduction of custom levies, direct subsidies or investment warranties with the purpose of foreign investment attraction.

The major instruments applied by foreign countries in conducting public investment policy in recreation and tourism sphere are discount loans, subsidies, low tax rates.

Special economic areas of recreational tourist type are an example of successful financial instrument for recreational tourist sphere development impact. It is the favourable environment formed by external trade, fiscal, financial and administrative preferences in the areas that is directed towards securing not only the free movement of recreant streams, but as well of capital, workforce, monetary assets. Ukraine has experience of a RT SEA activity in the SEA "Truskavets' Resort Polis", although it can not be considered positive given that tax discounts are abolished and the active SEA subjects are acting as conventional economic subjects under general taxation.

Practical implications. As a conclusion, proposals for favourable investment climate formation in the recreational tourism sector of Ukraine are advanced in the paper, based on taking positive foreign experience into account. The proposals include: identification of a discounted VAT rate for hotels and equivalent accommodation services, which complies with Association Agreement between Ukraine and the EU; VAT exemption for recreational and tourism services export; introduction of economic stimulation mechanisms for tourism and recreational sphere development; attraction to the tourism and recreational sphere of the long-term credits under low interests from the international sources and means of the international technical assistance etc.

Value/originality. In our work, further development designated the research of directions of government gaining investments in recreation and tourism sphere in foreign countries, aspects of functioning of special economic zones recreation and tourism type in Ukraine and foreign countries are compared, basics for attractive investments climate formation in recreation and tourism sphere in Ukraine.